

Proč by měl lékař myslet i na sebe (a nejen na pacienta)

Práce lékaře se i v současné době při troše snahy dá stále nazývat posláním. Ne každý má pro medicínu předpoklady a vystudování lékařské univerzity neznamená automaticky, že člověk bude dobrým lékařem. Smutné o to více, že jakmile se dnes vznešeně znějící formulace „lékařské poslání“ použije, nevyhnutelně se rozšíří okolo řečníka hnilobný puch.

Cítí jej však pouze a bohužel právě lékaři. Specifická citlivost receptorů na tento zápach přímo souvisí s establishmentem a jím dlouhodobě a kvalitně živeným přesvědčením obyvatelstva, že dobrý lékař pracuje pořádkem, s úsměvem na tváři, za málo peněz a na nic si nestěžuje.

Vztáhneme-li tyto v naší společnosti převládající názory na realitu českých nemocnic, dobrý lékař se může snadno stát i dobrým vězněm v některém nápravném zařízení. Dnešní systém a pracovní podmínky, které lze bez okolků označit za vykořisťování lékařů, umožňují takovou situaci více než dostatečně.

Kdy jindy je větší příležitost k výskytu chyby než u člověka, který strávil v práci celý víkend včetně pátku a v pondělí pokračuje dále, je nevyspalý, zcela přepracovaný a vyčerpaný? Stigma rodiny z neustálé nepřítomnosti jednoho - v horším případě lékařské rodiny střídavě obou rodičů - může být posledním hřebíkem do rakve psychického zdraví.

A pokud už lékař přece jen doma je, bude nevyhnutelně rozmrzelý, bez nálady a energie. Lze tedy konstatovat, že lékař nemá žádný osobní život, systém mu jej totiž upírá. Služby nepochybně jsou součástí výkonu lékařského povolání v nemocničním zařízení. Student lékařství musí počítat s tím, že bude sloužit, to k práci v nemocnici patří. Jistě však řada z nich netuší, že budou po nástupu nuceni do neustálého, nikdy nekončícího porušování zákona a budou trávit v zaměstnání 1300, 1600 i více hodin přesčasů ročně, někteří dokonce i přes 2000, tedy v podstatě celý další pracovní úvazek!

Zákoník práce nyní lékařům dovoluje odsloužit maximálně 416 hodin ročně, z toho maximálně 150 hodin může zaměstnavatel nařídit. 416 hodin ročně vychází na 8 hodin přesčas týdně. Ve zvrácené realitě českého zdravotnictví není 80 a více hodin týdně žádnou výjimkou.

Je spravedlivé a důstojné, že nemocniční lékaři jsou zneužíváni a vydíráni směšnými základními platy a nepřímo nuceni nedobrovolně trávit svůj život v práci, protože si jinak nevydělají v našem státě ani na průměrnou mzdu? Je spravedlivé, že každý víkend a svátek je pro lékaře potenciálním trestem, protože mu hrozí, že tyto dny stráví v zaměstnání namísto s rodinou?

V jednom z textů argumentujících proti hromadným výpovědím jako formě protestu použil autor výrazu „vzbouřený otrok“. Domnívám se, že neúmyslně, ale naprosto přiléhavě a jedinečně vystihl celou situaci.

Nedosáhli snad otroci svými vzpourami nakonec svobody? Dosáhli by jí, kdyby trpělivě a bez emocí vysvětlovali, jaká je jejich situace? Přirovnání je jistě mírně nadnesené, ale všechny mírumilovné alternativy byly již vyčerpány.

V kontextu chystaného snížení (sic!) platů zdravotníků nabývá potřeba jasně vyjádřeného a důsledného protestu na intenzitě. Argumentuje se ekonomickou krizí. Kdo za ni může, už nám nikdo neříká, byť to každý alespoň tuší. Jisté však je, že odpovědní nejsou lékaři.

Stát nepochybně má potíže, my ale také, protože již 20 let je systém zdravotnictví uměle udržován při životě na úkor ohodnocení zdravotníků. Absurdní cena práce lékaře je názornou ukázkou toho, jak si stát naší profese váží a záměrnou deformací ekonomického vztahu poptávka-nabídka.

Mezi lékaři je bohužel dlouhodobě spousta jedinců, kteří by na sobě nechali dříví štípat a stejně by se proti tomu neozvali. Je zjevná potřeba určité formy vnitřní transformace, aby si každý lékař uvědomil, že je také jen člověk, nikoliv pouze stroj, který na příkaz mechanicky, programově a bez přestávky vykonává svoji práci.

Úplně stejný člověk jako jeho pacient, který také myslí i na sebe, svou rodinu a své živobytí, který odmítá porušování zákona a žádá spravedlivou odměnu za vykonanou práci. Právníků nebo zedníků je spousta a přece by nehnuli prstem pod cenu, kterou si stanoví.

Lékařů neustále ubývá, přitom pro fungování populace jsou skupina zcela nepostradatelná a ačkoliv je to jasná výhoda a silná zbraň k vyjednávání, ani to některým nestačí ke změně myšlení. Kde na naše požadavky ti zodpovědní vezmou, může být lékařům úplně jedno. Ať už politici udělají pořádek ve zjevné ne hospodárnosti zdravotnictví nebo vyrovnají pokřivené financování. A pokud ti, kteří v tomto státě mají moc a sílu, tak záměrně nečiní a nic nezmění, pak je nezbytné myslet především na sebe, své zdraví a podat výpověď.

MUDr. Jiří Sedlák, neurologické oddělení, Oblastní nemocnice Kladno, a.s.
předseda MO LOK-SČL Kladno